

Narodowe Centrum
Badań i Rozwoju

GROWiD

Gospodarstwa opiekuńcze w rozwoju obszarów
wiejskich wobec wyzwań demograficznych

GOSPOSTRATEG - strategiczny program badań naukowych i prac rozwojowych
„Społeczny i gospodarczy rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków”

Warszawa, 18.01.2022 r.

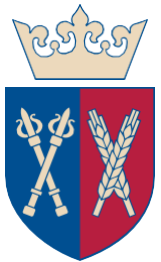
KONSORCJUM

MINISTERSTWO
**ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI**

Uniwersytet Jagielloński
w Krakowie

Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w
Krakowie

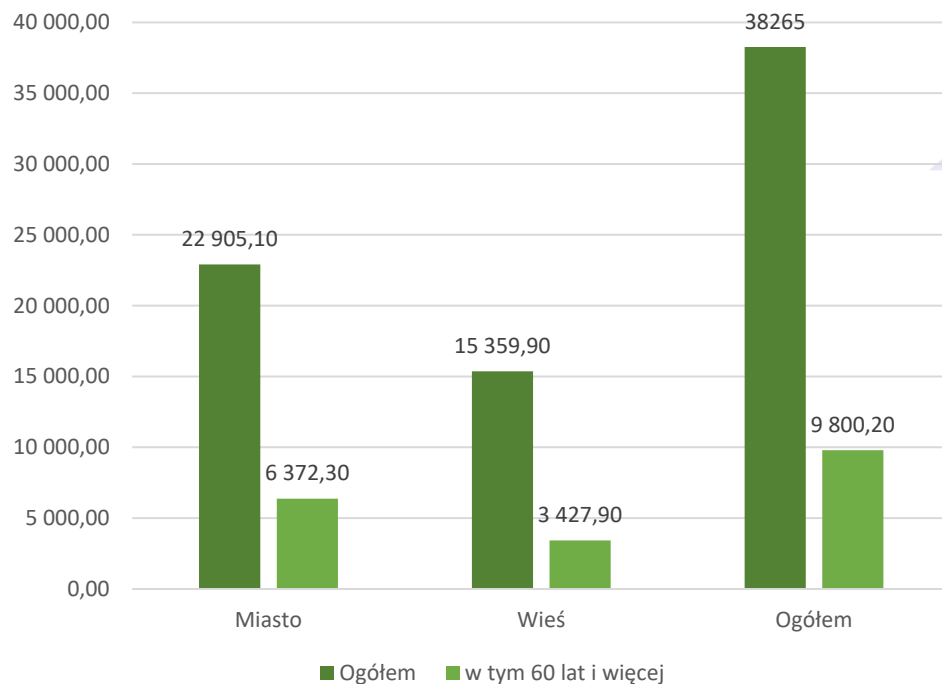
Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie
Oddział w Krakowie

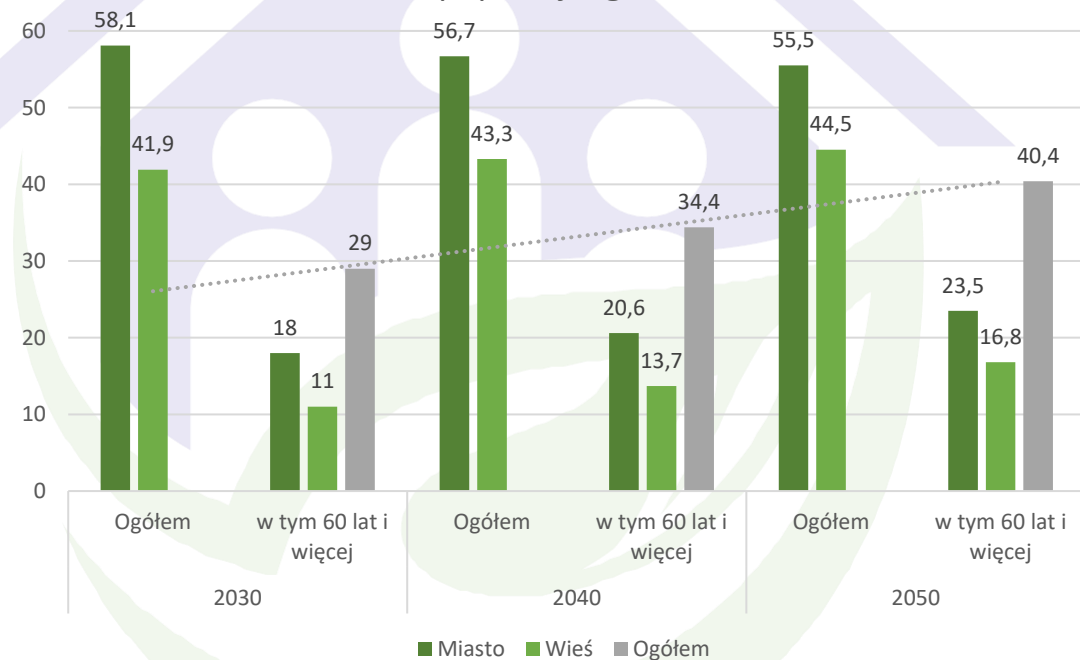
Zmiany demograficzne w Polsce

Główne cele konsorcjum GROWID to opracowanie modelu gospodarstwa opiekuńczego oraz przygotowanie systemu jego wdrażania. Działania zmierzające do osiągnięcia tych zamierzeń są odpowiedzią na dwa syndromy zjawisk, które występują obecnie w Polsce. Pierwszym z nich są przemiany społeczne zachodzące w społecznościach wiejskich.

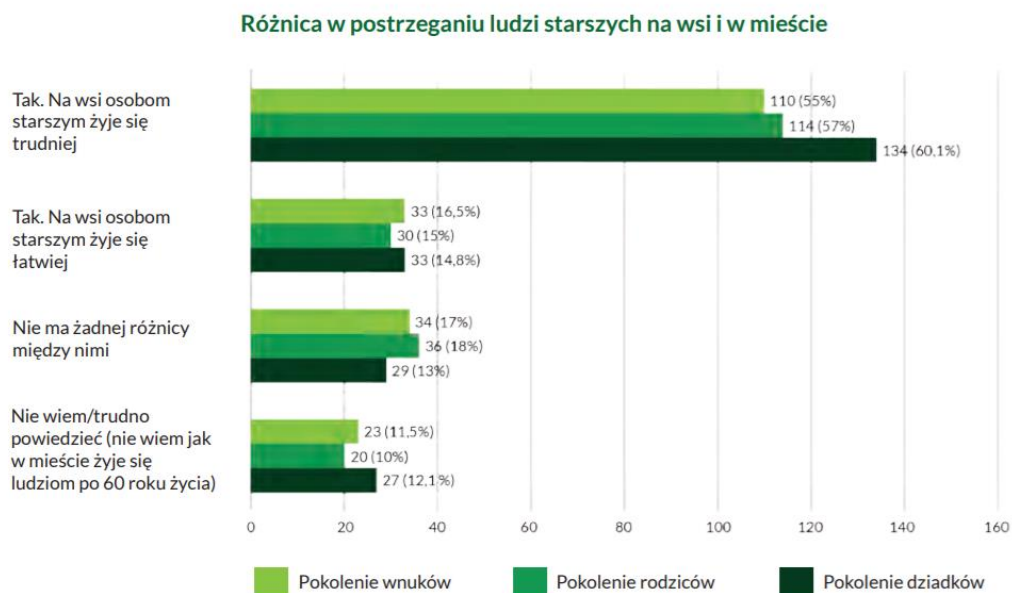
Ludność w 2020 r.

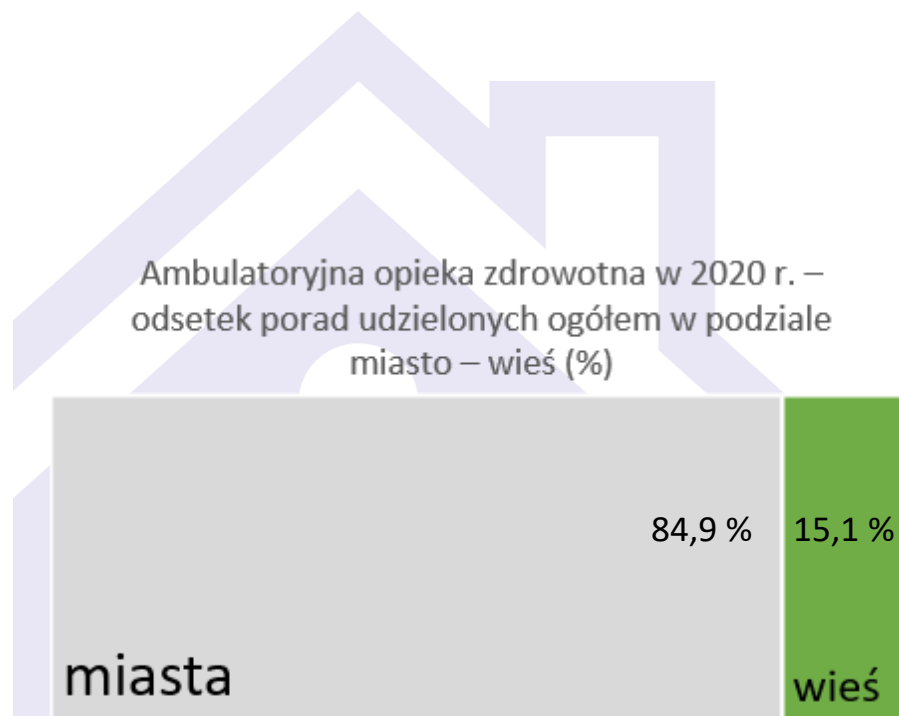
Prognoza ludności – udział osób w wieku 60 lat i więcej w populacji ogółem

Czy istnieje specyfika wiejskiej starości?

Źródło: Raport z badań GROWID: Nowak P., Dąbrowski A., 2021, *Starość w opinii trzech pokoleń mieszkańców obszarów wiejskich*.

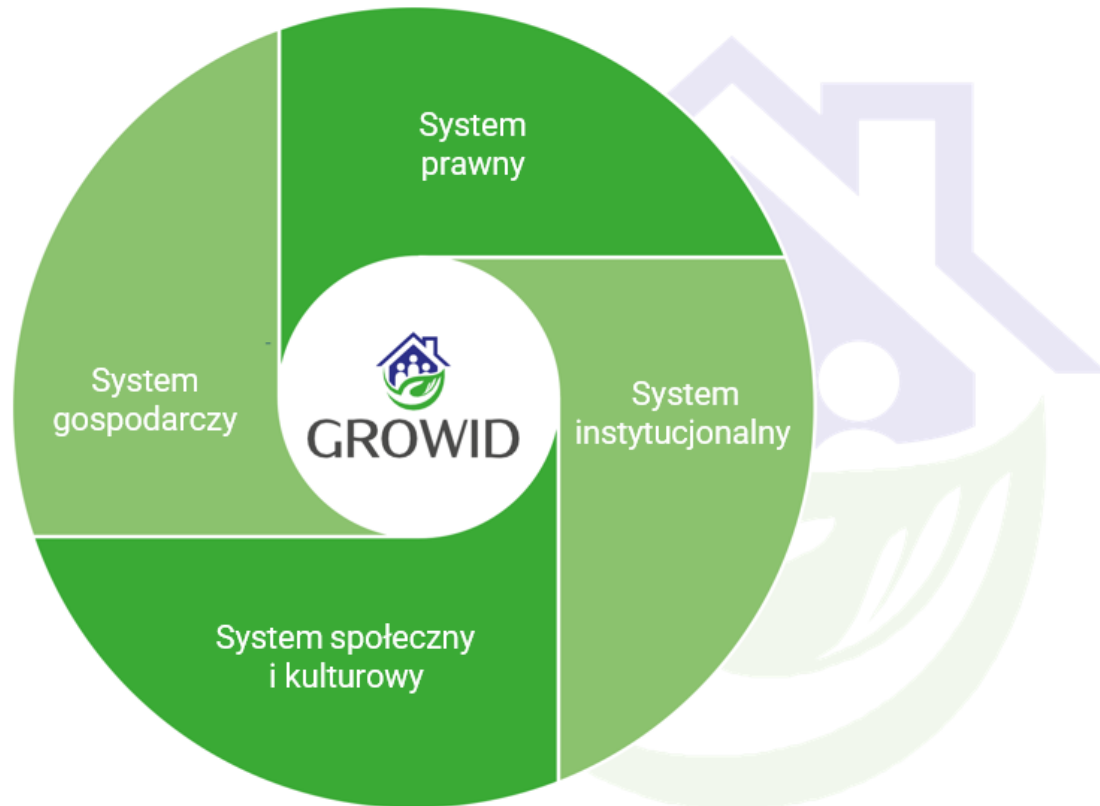

Źródło: Informacja o sytuacji osób starszych w Polsce za 2020 r., <https://www.gov.pl/web/rodzina/informacja-o-sytuacji-osob-starszych-w-polsce-za-2020-r>

Model gospodarstwa opiekuńczego

„Gospodarstwo rolne, które wspiera osoby i rodziny w zakresie opieki i integracji społecznej w celu poprawienia ich jakości życia”

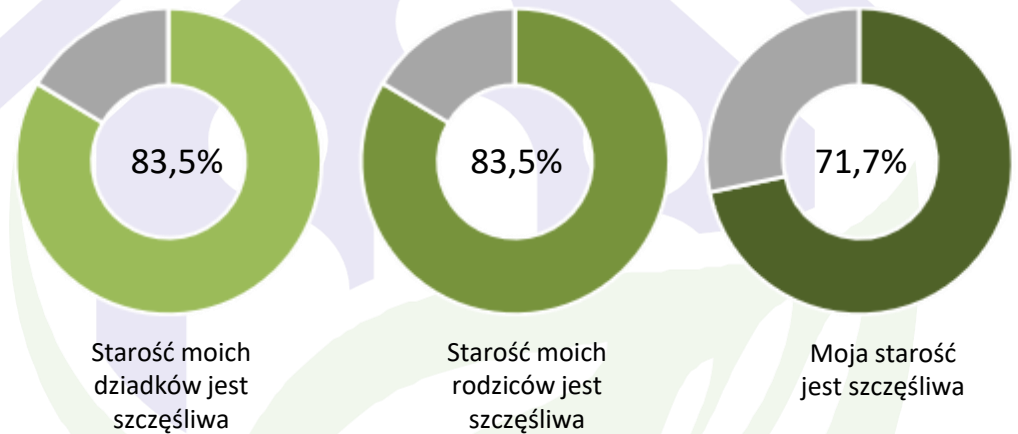
- Usługi świadczone w oparciu o infrastrukturę gospodarstwa rolnego oraz w powiązaniu z prowadzoną działalnością
- Możliwość stosowania agroterapii
- Nie jest placówką medyczną

Odbiorcy gospodarstw opiekuńczych

„Gorszą rzeczą od najgorszej choroby jest samotność”.

Starość w opinii członków rodzin wielopokoleniowych
Suma odpowiedzi "tak" i "zdecydowanie tak" w opinii trzech pokoleń

Źródło: Raport z badań GROWID: Nowak P., Dąbrowski A., 2021, Starość w opinii trzech pokoleń mieszkańców obszarów wiejskich.

Programy realizowane w gospodarstwach opiekuńczych

Usługi obligatoryjne	Usługi fakultatywne
Agroterapia dla uczestników – realizowanie programu zajęć terapeutycznych i aktywizacyjnych opartych na rolniczym potencjale gospodarstwa.	Transport uczestników z i do miejsca zamieszkania oraz w związku z udzielaną pomocą w załatwianiu codziennych spraw
Zajęcia grupowe dla uczestników	Oferta zajęć integracyjnych dla rodzin uczestników oraz członków społeczności lokalnej.
Pomoc w załatwianiu codziennych spraw	
Pomoc w czynnościach higienicznych (mycie się, pranie)	
Podawanie napojów i posiłków uczestnikom.	

Jakie są według Pana/i główne powody wykluczenia ludzi starszych we współczesnym społeczeństwie?	Pokolenie dzieci	Pokolenie rodziców	Pokolenie seniorów
Zły stan zdrowia.	53,5%	59,0%	60,5%
Niskie dochody.	29,5%	37,5%	35,9%
Młodzi ludzie nastawieni są tylko na własne potrzeby, nastąpiła indywidualizacja życia.	27,5%	26,0%	25,6%

Źródło: Raport z badań GROWID: Nowak P., Dąbrowski A., 2021, Starość w opinii trzech pokoleń mieszkańców obszarów wiejskich

Badania 500 gospodarstw rolnych

Badania potencjału gospodarstw wiejskich w zakresie świadczenia usług społecznych i opiekuńczych dla osób starszych.

Głównym celem badania było zdiagnozowanie wiedzy oraz wyobrażeń rolników o gospodarstwach opiekuńczych oraz ich potencjału i gotowości do prowadzenia tego typu działalności.

1. Prawie połowa respondentów (43,8%) zadeklarowała w swoim otoczeniu obecność osób wymagających opieki.
2. Rolnicy zainteresowani utworzeniem gospodarstwa opiekuńczego – 12,4%.
3. Przeważają tacy (46,0%), którzy chcieliby oferować w g.o. podstawowy pakiet usług (aktywizacja, jeden posiłek dziennie, pomoc w toalecie, w przyjmowaniu leków).
4. Rolnicy najbardziej cenią sobie dobrą organizację oraz zaufanie do właściciela.
5. Badani (po 37,1%) zadeklarowali posiadanie budynku gospodarczego oraz domu, które można zaadaptować do potrzeb g.o.

Tab. Rodzaj postulowanej aktywności w g.o. według częstości wskazań przez deklarujących chęć ich prowadzenia

Nr ważności	Rolnicy deklarujący gotowość prowadzenia opieki dla seniorów	% wskazań
1	rekreacja, spacerowanie na łonie natury	96,8
2	kontakt z konsultantami w sprawie zdrowia i poprawy kondycji fizycznej	93,5
3	terapia zajęciowa w ramach hobby, sztuki, rękodzieła itp.	91,9
4	terapia w ramach prac ogrodniczych	90,3
5	udział w zorganizowanych zajęciach zewnętrznych	87,1
6-7	wspólne przygotowywanie i spożywanie posiłków	83,9
6-7	kontakt z różnymi zwierzętami w gospodarstwie	83,9
8	transport do/z gospodarstwa	82,3
9	pomoc w wykonywaniu lekkich prac gospodarskich	72,6

(N= 155)

Diagnoza potencjału gospodarstw rolnych – analiza statystyczna (baza FADN)

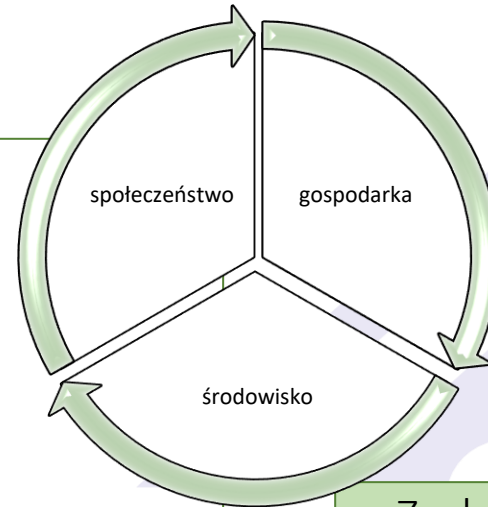
1. Typ produkcji rolniczej nie wpływa na możliwość prowadzenia gospodarstwa opiekuńczego; podobnie, powierzchnia gospodarstwa rolnego.
2. Rolnicy korzystający z różnych projektów będą bardziej zainteresowani prowadzeniem g.o.
3. Regiony Małopolska i Podkarpacie cechują się największym potencjałem.
4. Najmniejsze szanse na implementację g.o. dostrzega się w regionie Pomorze i Mazury.

Kalkulacja kosztów uruchomienia i prowadzenia gospodarstwa opiekuńczego

1. Koszty dostosowania gospodarstwa do prowadzenia działalności opiekuńczej będą głównie zależeć od posiadanego już wyposażenia oraz możliwości inwestycyjnych gospodarstwa.
2. Analizy ekonomiczne działalności opiekuńczej wskazują na realną możliwość uzyskiwania dochodów z tej działalności na poziomie najniższego krajowego wynagrodzenia za pracę przy założeniu przeciętnie 22 dni opieki miesięcznie, 8 godzin dziennie i 8 podopiecznych.
3. Opłata miesięczna za opiekę nad jednym podopiecznym powinna wówczas wynosić **875 zł** (kalkulacja na marzec 2020 roku).

Gospodarstwa opiekuńcze w koncepcji rozwoju obszarów wiejskich

- **Zrównoważony rozwój wsi**

oznacza równowagę pomiędzy wzrostem gospodarczym, dbałością o środowisko oraz jakością życia.

- **Rolnictwo wielofunkcyjne**

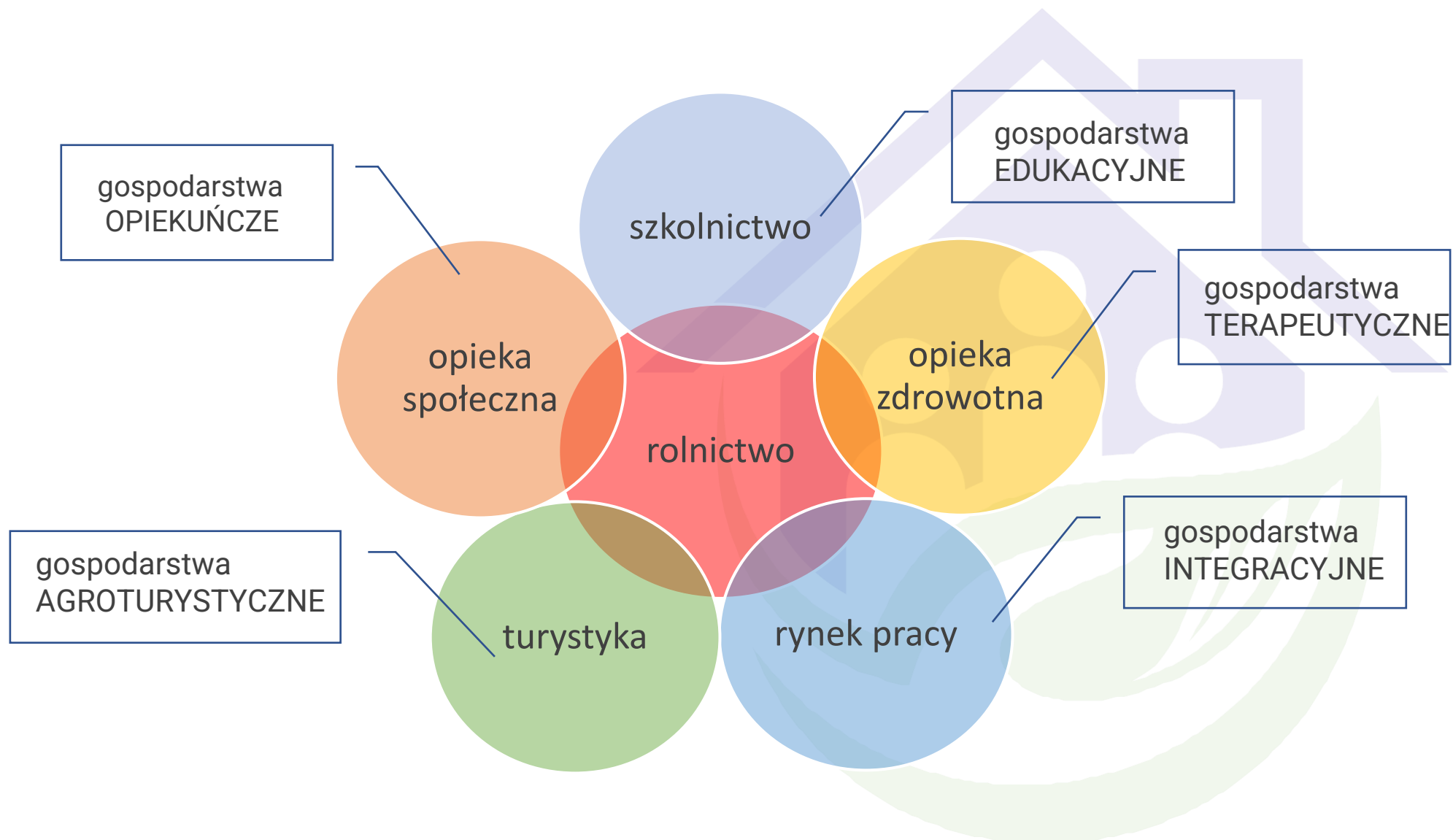
oznacza uzyskiwanie wartości dodanej z podstawowej działalności rolniczej poprzez wprowadzenie dodatkowych funkcji opartych na zasobach gospodarstwa rolnego.

- **Rolnictwo społeczne**

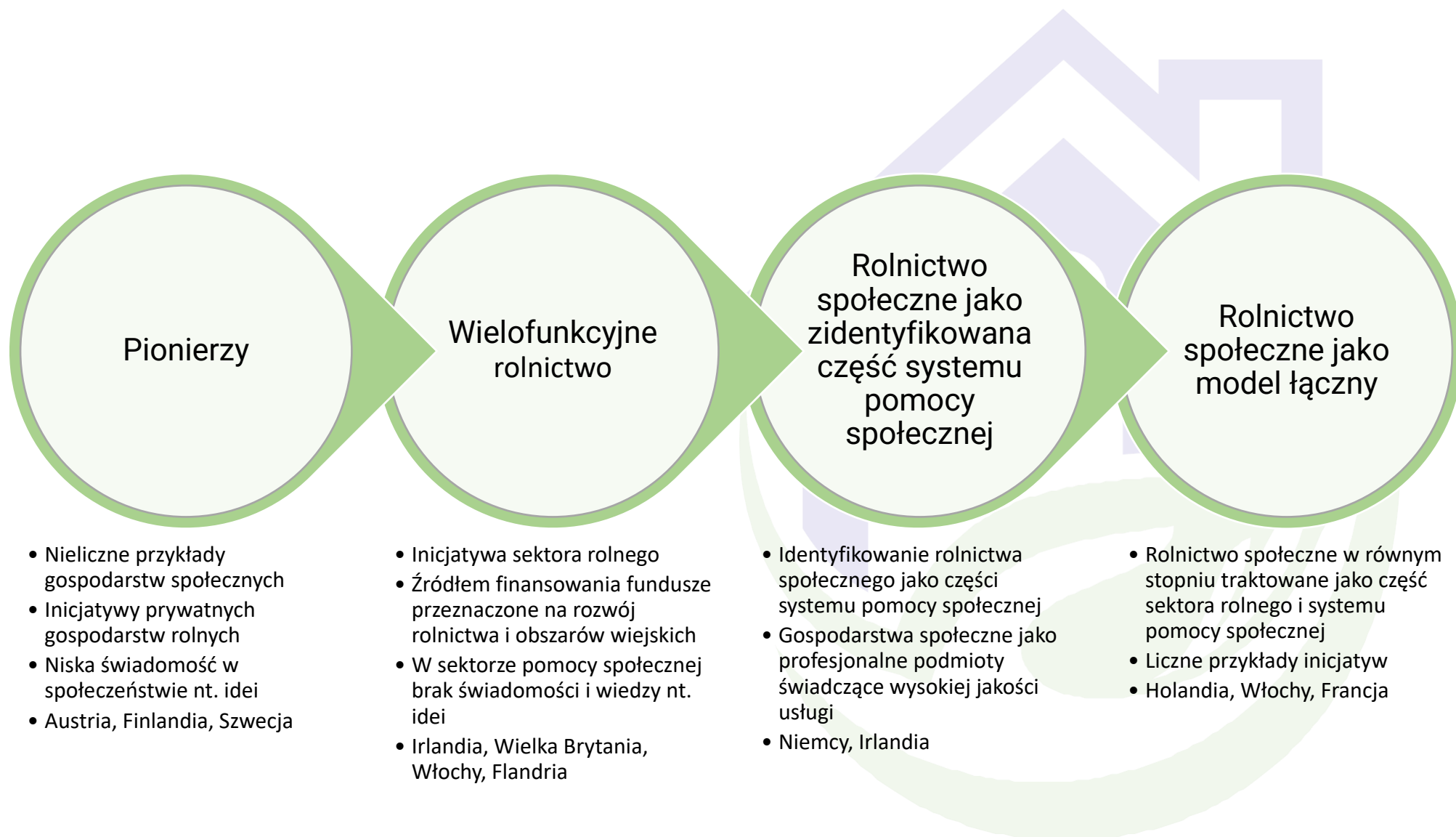
oznacza wykorzystanie zasobów związanych z rolnictwem do prowadzenia usług społecznych odpowiadających na potrzeby lokalnej społeczności.

- Zachowanie produkcji żywności jako podstawowej funkcji obszarów wiejskich
- Tworzenie wartości dodanej w rolnictwie
- Dodatkowe dochody dla gospodarstw rolnych
- Nowe miejsca pracy na obszarach wiejskich
- Podnoszenie jakości życia na wsi
- Utrzymanie żywotności obszarów wiejskich
- Odnowa pokoleniowa

Powiązania sektorowe rolnictwa społecznego

Rozwój rolnictwa społecznego w Europie

Założenia do wdrożenia modelu gospodarstw opiekuńczych w Polsce

- Wykorzystanie istniejących uregulowań prawnych oraz równoczesna praca nad zmianami
- Wykorzystanie istniejącej infrastruktury wiejskiej i instytucjonalnej
- Innowacyjne podejście do usług społecznych/opiekuńczych
- Wpisanie się w aktualne trendy w zakresie deinstytucjonalizacji wsparcia
- Gospodarstwo opiekuńcze jako „marka”
- Metoda małych kroków (stopniowe zwiększanie katalogu grup docelowych oraz form organizacyjnych)
- Działalność opiekuńcza w powiązaniu z systemem wartości – działanie z poczuciem misji

GOSPODARSTWA
OPIEKUŃCZE
Jesień życia w rytmie natury

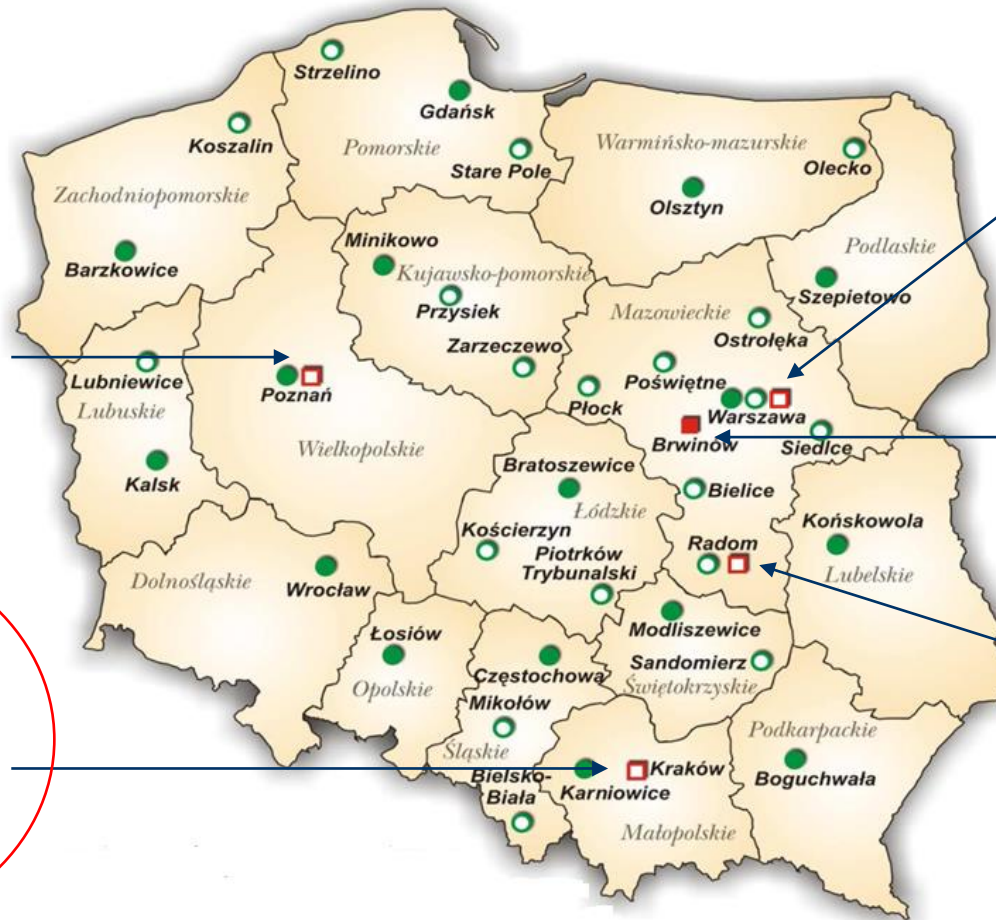
Potencjał doradztwa rolniczego do wdrożenia modelu gospodarstw opiekuńczych

Oddział w Poznaniu
Ekonomia rolnictwa

Oddział w Krakowie
Rozwój obszarów wiejskich

Oddział w Warszawie
KSOW i SIR

Brwinów Centrala

Oddział w Radomiu
Ekologia i przetwórstwo żywności

GROWID

Gospodarstwa opiekuńcze w rozwoju obszarów
wiejskich wobec wyzwań demograficznych

www.growid.pl

www.facebook.com/Gospodarstwa.opiekuncze